

Sygn. akt II CSKP 234/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa R. M.
przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
10 stycznia 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 16 lipca 2019 r., sygn. akt I ACa 832/18,

**uchyła zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) w części
oddalającej w pozostałym zakresie powództwo o odsetki
ustawowe i w punkcie III (trzecim) i w tych granicach przekazuje
sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka J. M. w pozwie wniesionym 31 stycznia 2014 r. domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanej - Portu P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. - po ostatecznym sprecyzowaniu żądania powództwa pismem z 15 listopada 2017 r. kwoty 260 827,52 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 20 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty.

Na dochodzoną kwotę składały się kwota 118 192,52 zł tytułem odszkodowania związanego ze spadkiem wartości nieruchomości w związku z objęciem jej strefą ograniczonego użytkowania i kwota 88 796,52 zł tytułem pokrycia kosztów ochrony akustycznej nieruchomości. Wyrokiem z 13 czerwca 2018 r, Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 260 827,52 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 20 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty.

Sąd ustalił, że lotnisko cywilne P. jest własnością pozwanej. 30 stycznia 2012 r., Sejmik Województwa [...] podjął uchwałę nr [...] w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. sp. z o.o. (dalej „uchwała”). Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla wskazanego lotniska. Na obszarze tym wyodrębniono dwie strefy: (1) wewnętrzną oraz (2) zewnętrzną.

Uchwała weszła w życie 28 lutego 2012 r.

Powódka jest właścicielką nieruchomości:

(1) zabudowanej dwoma budynkami, położonej w P. przy ul. [...], stanowiącej działkę nr [...], obręb P., dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto prowadzi księgę wieczystą KW nr [...].

(2) niezabudowanej, położonej w P. przy ul. [...] stanowiącej działkę nr [...], obręb P., dla której Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto prowadzi księgę wieczystą KW nr [...].

Opisane nieruchomości znajdują się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska.

W dniu wejścia uchwały w życie pierwsza nieruchomość zabudowana była dwoma budynkami rodzinnymi oraz budynkami gospodarczymi. Budynek mieszkalny (stary) jest budynkiem wolnostojącym, jednokondygnacyjnym,

częściowo podpiwniczonym. Wzniesionym w technologii tradycyjnej, murowanej z dachem płaskim krytym papą. Jest to obiekt przedwojenny, wyposażony w instalacje wewnętrzne: elektryczną, gazową c.o. i wodno-kanalizacyjną. Budynek mieszkalny (nowy) jest budynkiem jednorodinnym, wolnostojącym, dwukondygnacyjnym z użytkowym poddaszem, częściowo podpiwniczonym, krytym dachówką ceramiczną. Obiekt został wybudowany około 2007 r., wyposażony w instalacje wewnętrzne: elektryczną, gazową, c.o. i wodno-kanalizacyjną.

Przedmiotowa nieruchomość położona jest na obszarze, dla którego brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, Fakt, że jest ona zabudowana dwoma budynkami powoduje, że jej przeznaczenie zostało zdeterminowane. Na skutek zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy T. zatwierdzonym uchwałą Rady Gminy T. z 21 czerwca 2011 r., przedmiotowa działka znajduje się na terenie oznaczonym symbolem - M4 będącym terenem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o dużej intensywności. Wartość nieruchomości uległa zmniejszeniu na skutek ograniczeń w zakresie korzystania z niej wprowadzonych uchwałą. Objęcie nieruchomości obszarem ograniczonego użytkowania spowodowało, że według jej stanu na dzień wejścia w życie uchwały a cen obecnych, wartość nieruchomości spadła o 118 192 zł. Dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach powódki konieczne jest dokonanie określonych prac. Wartość koniecznych do tego nakładów wynosi 88 796,52 zł.

Wartość drugiej (niezabudowanej) nieruchomości powódki wskutek objęcia jej obszarem ograniczonego użytkowania na podstawie uchwały, według jej stanu na dzień jej wejścia w życie, a cen obecnych spadła o 53 839 zł.

Pismem z 13 grudnia 2013 r. doręczonym pozwanej 13 grudnia 2013 r., powódka wezwała ją do zapłaty odszkodowania w kwocie 660 000 zł tytułem zmniejszenia wartości nieruchomości i 150 000 zł tytułem konieczności przeprowadzenia rewitalizacji akustycznej budynków. W piśmie określono termin zapłaty na 19 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy dokonał oceny roszczeń powódki w świetle art. 129 ust. 2 i 4 ustawy z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2022 r.,

poz. 2556 dalej jako „ustawa”) i przyjął, że powódka zgłosiła swoje roszczenia pozwanej w terminie wynikającym z art. 129 ust. 4 ustawy oraz uznał, na podstawie zgromadzonego materiału procesowego, że spełnione są przesłanki roszczeń wynikające z art. 129 ust. 2 ustawy. W efekcie zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę łączną w wysokości 260 827,52 zł z ustawowymi odsetkami od 20 grudnia 2013 r. O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Oceniał, że roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym i staje się wymagalne zgodnie z art. 455 k.c. po wezwaniu dłużnika do zapłaty. Nie dostrzegł podstaw do przyznania odsetek od chwili wyrokowania, gdyż między datą wymagalności roszczenia a datą wyrokowania nie wystąpiła znaczna zmiana wartości nieruchomości, a tylko taka zmiana mogłaby uzasadniać przyjęcie daty wyrokowania za datę początkową naliczania odsetek.

Apelację od wyroku z 13 czerwca 2018 r. wniosła pozwana. Wyrokiem z 16 lipca 2019 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił wyrok z 13 czerwca 2013 r. w ten sposób, (pkt I) że jako datę początkową odsetek ustawowych ustalił a) od kwoty 100 000 zł 10 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty, a b) od kwoty 160 827,52 zł 15 listopada 2017 r. do dnia zapłaty oraz w ten sposób, że (pkt II) w pozostałym zakresie oddalił powództwo o odsetki.

Uwzględniając w części apelację pozwanej Sąd Apelacyjny za zasadny uznał apelacyjny zarzut naruszenia art. 481 §1 k.c. w związku z art. 455 k.c. oraz art. 363 §2 k.c. Sąd podniósł, że pismo powódki z 13 grudnia 2013 r. nie mogło zostać potraktowane jako wezwanie w rozumieniu art. 455 k.c., skutkujące stanem wymagalności roszczenia odszkodowawczego po upływie określonego w nim terminu. Wspomniane pismo nie było dostatecznie precyzyjne i nie zostało poparte stosownymi dowodami, wobec czego na jego podstawie pozwana nie miała możliwości dokonania merytorycznej oceny zasadności zgłoszonych w nim żądań.

Z tego względu Sąd Apelacyjny ocenił, że jedynymi miarodajnymi danymi pozwalającymi obiektywnie ustalić wysokość szkody powódki były wyliczenia zawarte w opinii biegłego J. W. sporządzonej w niniejszej sprawie. W rezultacie

Sąd uznał, że pozwana pozostawała w opóźnieniu w zaspokojeniu roszczeń powódki od 10 stycznia 2018 r. w odniesieniu do roszczenia z tytułu spadku wartości nieruchomości oraz nakładów akustycznych, gdyż w tej dacie pozwana otrzymała odpis powołanej opinii z rzetelnym wyliczeniem szkody. Wtedy to pozwana miała już dostateczną wiedzę dla potrzeb stwierdzenia zasadności roszczeń powódki, w tym w zakresie ich wysokości. Dlatego od tej daty pozwana pozostawała w opóźnieniu w zapłacie odszkodowania uzasadniającym odpowiedzialność odsetkową w zakresie, w którym, roszczenie to zostało uznane za usprawiedliwione w opinii biegłego. Gdy chodzi z kolei o roszczenie wynikające z rozszerzenia powództwa to za datę początkową biegu odsetek Sąd przyjął dzień skutecznego dokonania tego rozszerzenia. Sąd ocenił przy tym, że brak podstaw do zasądzenia odsetek dopiero od daty wyrokowania, gdyż pozwana była w opóźnieniu w spełnieniu tych świadczeń już we wskazanych powyżej terminach. Z tych względów Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok jedynie co do daty wymagalności odsetek, a w pozostałym zakresie apelację oddalił.

Skargę kasacyjną od wyroku z 16 lipca 2019 r. złożyła powódka, zaskarżając go w części, w której Sąd drugiej instancji zmienił ten wyrok przez oddalenie w pozostałym zakresie powództwa o odsetki, tj. oddalił powództwo o odsetki od kwoty 100 000 zł od dnia 20 grudnia 2013 r. do dnia 9 stycznia 2007 r. oraz od kwoty 160 827 zł od dnia 20 grudnia 2013 r. do dnia 14 listopada 2017 r. Zarzuciła naruszenie art. 455 k.c. w związku z art. 481 § 1 k.c.

Na tej podstawie wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę wyroku przez oddalenie apelacji pozwanej także w zakresie odsetek ustawowych od kwoty 100 000 zł od dnia 20 grudnia 2013 r. do dnia 9 stycznia 2017 r. oraz od kwoty 160 827,52 zł od 20 grudnia 2013 do dnia 14 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzucając naruszenie art. 455 w związku z art. 481 § 1 i 2 k.c. powódka podniosła, że Sąd drugiej instancji błędnie przyjął, iż wezwanie do zapłaty poza żądaniem zapłaty oraz wskazaniem źródła zobowiązania dodatkowo miałoby

obejmować również udowodnienie roszczenia. W toku procesu ustalono, że należne powódce odszkodowanie mieściło się w kwocie, której powódka domagała się od pozwanej w wezwaniu do zapłaty z 13 grudnia 2013 r. W efekcie pogląd tego sądu, że data 20 grudnia 2013 r. następująca po dniu 19 grudnia 2013 r. jako określonym w wezwaniu do zapłaty terminie spełnienia świadczenia, nie jest miarodajna dla określenia początkowej daty, od której należy naliczać odsetki ustawowe należne powódce, jest błędny, gdyż nie uwzględnia on następstw skutecznego wezwania do zapłaty, którego dokonała powódka w dniu 13 grudnia 2013 r. W ocenie Sądu Najwyższego wezwanie do zapłaty z dnia 13 grudnia 2013 r., którego dokonała powódka w pełni odpowiada wszelkim koniecznym wymaganiom stawianym takiej czynności. Określało ono kwotę odszkodowania, której domagała się powódka i podstawę prawną dla tego odszkodowania oraz konkretyzowało stosunek zobowiązaniowy, z którego powódka wywodziła swoje roszczenie. Pozwana, jako profesjonalistka mająca do czynienia z analogicznymi roszczeniami, jak podnoszone w niniejszej sprawie miała pełną możliwość oceny żądania powódki i jego zasadności.

Stanowisko, że w następstwie prawidłowego wezwania do zapłaty dłużnik popada w opóźnienie, jeśli nie spełnia w terminie świadczenia odszkodowawczego należnego na podstawie art. 129 ustawy, i że uzasadnia to naliczanie odsetek ustawowych zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. ma oparcie w dotychczasowym orzecznictwie (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 8 listopada 2019 r., III CZP 32/19 i wyrok Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2013 r., II CSK 161/13 oraz z 9 września 2021 r., II CSKP 128/21). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie stanowisko to podziela. Prowadzi ono do wniosku że kasacyjny zarzut naruszenia art. 455 w związku z art. 481 § 1 i 2 k.c. jest uzasadniony.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 391 § i z art. 398²¹ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.